

Luces al atardecer

Laitakaupungin valot, Aki Kaurismäki, 2006

Un guarda de seguretat una mica curt de gambals es converteix en una víctima de l'amor.

Un tango finlandès

Un tango de Carlos Gardel és una música d'allò més adequada per obrir una pel·lícula crepuscular i tancar el cel amb blau nostàlgic. Però la llum i el seu reflex aquí són nòrdics. El cor no bateja amb la mateixa violència, però sí l'angoixa. Progressivament assistirem a la transformació de la calidesa argentina en un tango hiperbori i hiperbòlic. En una de les escenes de bar, el tango que ara sona es canta en finlandès.

La història és ben senzilla, esquemàtica, sense complicacions, directa a allò que es vol explicar. Koistinen treballa com a guarda de seguretat, de l'empresa Western Alarm, i s'encarrega de fer la ruta del torn de nit pels carrers gelats i

deserts de Hèlsinki. Però la seva soledat no és només professional. Els seus companys es burlen d'ell i el rebutgen, tot i portar ja tres anys a l'empresa. Vet aquí un exemple de l'actual *bullying*, un problema laboral en creixement a la nostra societat. Però la pel·lícula no s'atura. El tema socials queden apuntats constantment, però no implica la pèrdua d'objectius de caire més estètic i existencialista. No oblidem que parlem de cinema nòrdic, on les nits es fan més llargues i el dia insuportable, sense oblidar el fred que obliga a tancar-se a casa i en un mateix, ja sigui per pensar o per tocar el piano. Koistinen no aparenta tenir cap problema físic, però de seguida trobarem que la seva introspecció amaga una in-

tel·ligència limitada. Koistinen és un tòtil, un babau, un noi una mica curt o el que millor el definiria: un *pringat*. Tot i així, l'espectador ràpidament connectarà amb ell en les seves aventures d'antiheroi; unes aventures que porten a les situacions més absurdes i al ridícul, com és característic en el cinema de Kaurismäki, però que no escapen al món més ranci, vulgar i quotidià. En la tristesa d'aquest paisatge, destaca la ironia del director. Aquella nit, mentre Koistinen sortia a fer el seu torn, una triada d'homes, amb pinta més aviat d'obrers que d'intel·lectuals, es creuen amb ell tot discutint sobre literatura russa. Més endavant, Koistinen entrarà en un bar per enfrontar-se a tres desaprensius que no donen de

menjar al seu gos. L'ambient mediocre es transforma de sobte en una escena encoberta de pur *western*. L'heroi, però, sortirà mal parat darrere de les portes de *saloon* que porten al lavabo; un fracassat que no endebades treballa a Western Alarm. És en aquestes transformacions on resideix la màgia de *Luces al atardecer*, sumat a una composició de colors exquisida, un ritme pausat molt adequat als protagonistes i al seu entorn, i uns plans fixos que posen de manifest d'una manera magistral la psicologia de cadascun dels personatges. Però tot i abundar en imatges estàtiques, *Luces al atardecer* es manté sempre en moviment: els rostres parlen, la mirada parla, la llum parla... No hi ha en realitat estatisme en cap escena, encara que els protagonistes es caracteritzin pel seu hieratisme i la seva aparent insensibilitat.

En aquest context en què no succeeix res de transcendent a la vida, una d'aquelles nits de cel blau, l'amor i l'esperança d'un futur millor fan acte de presència. En una de les escenes més directes i absurdes del cinema en quant a relacions amoroses i expressada amb una economia de llenguatge fascinant, una dona es presenta a la vida d'en Koistinen com una salvadora. Des d'ara serà la seva nòvia, mentre que una altra dona l'estima des de l'ombra i ell encara no se n'ha adonat. Però aquest encontre, en aparença

absurd, amaga una realitat ben agra. Kaurismäki remarca així el veritable sentit de la lògica de l'absurd, un món en què s'obren les esclatxes del món friccionat en què vivim, carregat de tòpics i postures, i per on es pot entreveure la veritable realitat. En el cas de Koistinen descobrirem que ha estat víctima d'un complot mafiós a causa de la seva ignorància i a la seva innocència. (Tindrà alguna cosa a veure la llista d'escriptors russos del principi del film amb l'aparició de la màfia? Les llums del vespre no deixen de transformar la realitat).

Mitjançant aquest camí de l'absurd, Kaurismäki arriba a una de les obres més ben tancades de la seva cinematografia, d'estil inconfutable, on no falta mai el rock 'n' roll i torna a apostar per una forma molt peculiar de tractar els fenòmens socials, potser amb més solvència i menys efectisme *pel·liculero* que la majoria de films de contingut social. Amb aquesta via de treball no es perd de vista el recorregut individual de cadascú, de l'element persona, amb les seves esperances i desesperances, les seves dèries i imperfeccions i, en definitiva, la seva humanitat, ja que no és la societat la que crea els homes, sinó els éssers humans els que creen i transformen la societat. Això sí, un cop iniciat el procés, la influència és recíproca...

Fitxa tècnica

Equip tècnic

Direcció, guió, muntatge i producció: Aki Kaurismäki
Fotografia: Timo Salminen
Producció artística: Markku Pätälä
Vestuario: Outi Harjupatana
Nacionalitat: Finàndia, Alemania i França.
Any: 2006
Durada: 80 min

Equip Artístic

Janne Hyytiäinen (Koistinen), Maria Järvenhelmi (Mirja), Maria Heiskanen (Aila), Ilkka Koivula (Lindholm), Sergei Doudko, Andrei Gennadiev, Arturas Pozdniakovas, Matti Onnismaa, Sulevi Peltola, Antti Reini, Heikki Heimo.

Filmografia (selecció)

2004

Bico

2002

El hombre sin pasado

1994

Leningrad Cowboys meets Moses

1989

La chica de la fábrica de cerillas